Фармацевтична профілактика та фармацевтична діагностика.

Практичні аспекти

На думку багатьох експертів, якісна профілактична медицина повинна органічно поєднуватися з фармацевтичною профілактикою та фармацевтичною діагностикою. Докладніше про ці напрямки фармацевтичної науки розповідають **Борис Парновський**, д-р фарм. наук, професор, завідувач кафедри організації та економіки фармації і технології ліків Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького та **Галина Яцкова**, канд. фарм. наук, доцент цієї кафедри

— Фармацевтична профілактика та фармацевтична діагностика — взаємопов'язані напрямки фармацевтичної науки — увійшли до останнього видання Фармацевтичної енциклопедії України (2010 р.), — наголошує Борис Парновський. Окремим видом фармацевтичної профілактики є попередження ускладнень фармакотерапії з можливим проявом негативних побічних ефектів безрецептурних і рецептурних препаратів при їх одночасному застосуванні без урахування протипоказань до застосування ліків у конкретного хворого. Фармацевтична діагностика, що досліджує раціональність медикаментозної терапії, яку отримує хворий, опрацьовує інструментарій для вирішення цієї проблеми, зокрема, ведення медикаментозного паспорта пацієнта. Останній містить перелік всіх препаратів, що застосовуються при основному і супутніх захворюваннях, та дані моніторингу їх терапевтичної ефективності й безпеки протягом усього періоду фармакотерапії.

ДЕ ВАШ РЕЦЕПТ? — У КОМП'ЮТЕРІ

У розвинутих державах поштовхом до розвитку сучасної фармацевтичної діагностики став електронний рецепт, який не вимагає багато часу на оформлення. Інформація про виписані рецепти зберігається, що полегшує багатоаспектну статистичну обробку за досить нескладною програмою.

Наступний еволюційний етап — передача рецепта електронною поштою в аптеку (аптеки) з одночасною (за необхідності) видачею паперового варіанту. Навіть якщо така система не передбачає експертної оцінки правильності чи раціональності виписаного рецепта (інформація просто передається від лікаря до фармацевта), вона має суттєві переваги. До прикладу, якщо фармацевт при ознайомленні з рецептом знаходить неточності в назві препарату або дозуванні, він через електронну пошту, не залучаючи до процесу хворого, може зв'язатися з лікарем і, як правило, дистанційно виправити неточності. Ще один важливий фактор: попереднє ознайомлення з рецептом дозволяє фармацевту підготуватися до якісної фармацевтичної опіки пацієнта при видачі ліків.

Найбільш модернізований варіант передбачає аналіз електронного рецепта за допомогою комп'ютерної програми (наприклад, на відповідність дози віку хворого або на сумісність препаратів при одночасному прийомі).

Ще у середині 80-х років на кафедрі організації та економіки фармації і технології ліків ЛНМУ була опрацьована модель для контролю правильності оформлення виписаних рецептів, у тому числі на отруйні, сильнодіючі та наркотичні засоби тощо. Натомість сьогодні науковці кафедри вивчають можливість використання існуючих баз даних інших доказових джерел інформації про взаємодію ліків для розроблення програми, за допомогою якої можна було б виявляти випадки несумісності або побічної дії препаратів при їх одночасному прийомі.

ФАКТОРИ РИЗИКУ — У НОТАТНИК

Нижче наведено корисну інформацію, що, напевно, зацікавить аптечних працівників, які самостійно або разом з лікарями намагаються попередити ускладнення фармакотерапії.

Особливу увагу, підкреслює Г. Яцкова, слід звернути на фактори, які підвищують ризик виникнення ускладнень:

- реакції гіперчутливості до препарату та інші алергічні захворювання у пацієнта (алергічний риніт, бронхіальна астма, кропивниця, алергічний контактний дерматит, гіперчутливість до харчових продуктів, укусів комах);

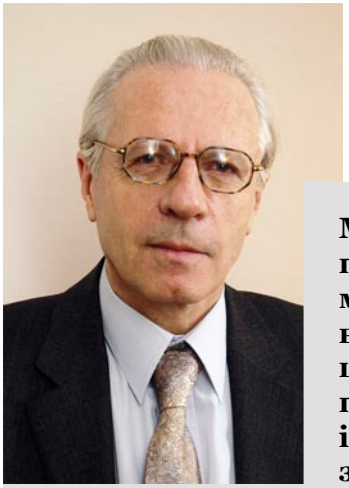

Борис Парновський

Медикаментозний паспорт пацієнта містить перелік всіх препаратів, що застосовуються при основному і супутніх захворюваннях

Особливу увагу слід звернути на фактори, які підвищують ризик виникнення ускладнень

Галина Яцкова

- специфічний генетичний поліморфізм, який визначає гіперчутливість до деяких препаратів (ідіосинкразія);
- тривалий професійний контакт з лікарськими засобами (ЛЗ) (для медпрацівників, робітників аптек і фармацевтичних підприємств);
- жіноча стать, період вагітності та грудного вигодовування;
- супутня вірусна інфекція, системний червоний вовчак та інші аутоімунні захворювання, імунодефіцит (ВІЛ-інфекція), алкоголізм та інші супутні захворювання;
- дитячий та похилий вік;
- порушення функції печінки та нирок;
- тривале застосування ЛЗ;
- взаємодія ЛЗ при поліпрагмазії;
- нераціональний вибір ЛЗ, режиму дозування та способу застосування.

Побічні ефекти найчастіше викликають:

- антибактеріальні препарати для системного застосування (пеніциліни, цефалоспорини, тетрацикліни, сульфаніламіди, кетоконазол);
- протисудомні засоби (карбамазепін, фенобарбітал, вальпроєва кислота);
- антидепресанти (трициклічні, інгібітори МАО);
- нестероїдні протизапальні засоби (НПЗЗ) і наркотичні анальгетики;
- гіпотензивні засоби;
- діуретики (тіазидні, фуросемід);
- антиаритмічні засоби;
- седативні, снодійні препарати, транквілізатори (фенотіазини, бензодіазепіни, барбітурати);
- інсулін та інші гіпоглікемічні препарати, а також цитостатики, гормональні засоби, алопуринол, варфарин, препарати вітамінів групи В.

Далі буде...

Підготувала Лариса Дедишина

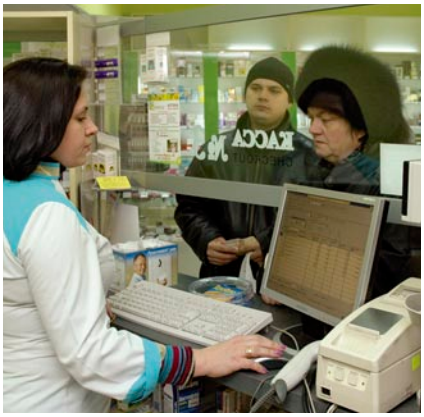

новини

Хочуть скасувати обов'язкові щеплення дітей

Верховна Рада України прийняла в першому читанні законопроект № 8587 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо захисту населення від інфекційних хвороб)». Про життєву необхідність такого закону розповів на прес-конференції Віктор Корж, народний депутат фракції ПР, заступник голови Комітету ВР України з питань охорони здоров'я

Україна імплементує європейське законодавство, згідно з яким відмова у прийомі до дитсадка дитини без щеплення є порушенням її права на освіту.

— Ми розуміємо, що наполягати на щепленні, коли епідеміологічна ситуація цього не вимагає, — це ризик додатково алергізувати дитину, — зазначив В. Корж. — Треба також розуміти, що деяким дітям щеплення протипоказані через стан здоров'я. Проте є й такі, хто відмовляється від вакцинації через свої переконання.

Очікується, що законопроект буде прийнято у першій половині поточного року. Народний депутат переконаний, що скасування обов'язкових щеплень не позначиться на епідеміологічній ситуації в цілому. Адже вакцинація буде проводитися, і альтернативи імунопрофілактиці немає. Та щоб вона була ефективною, потрібно вирішити ряд проблем, передусім — повернути довіру громадян до щеплень. Не секрет, що деякі батьки, які хочуть влаштувати дитину у дитсадок, оминувши процедуру щеплення, купують потрібну довідку.

Новий законопроект визначає відповідальний орган за проведення вакцинації — це МОЗ. За словами В. Коржа, в останні роки міністерство було непослідовне і в значній мірі винне у тому, що населення втратило довіру до щеплень.

— Правоохоронні органи викрили низку зловживань під час закупівлі лікарських засобів, у тому числі вакцин, — зазначив В. Корж. — Деякі з них повертають виробникам. Існувала практика, коли препарати закуповували безсистемно, не враховуючи їх якість та думку фахівців. Сьогодні МОЗ робить все, щоб закуповувати вакцини у відомих виробників, переважно з країн ЄС та Росії, і щоб вони проходили клінічні випробування.

Вакцинація, особливо дітей, повинна проводитися професійно і тільки після ретельного обстеження. В законопроекті чітко визначено критерії щеплення та групи населення, яким їх необхідно робити. Пропонується щорічно переглядати календар щеплень, що дозволить проводити вакцинацію з урахуванням реального епідеміологічного стану та запобігати конкретним хворобам, які поширені на даний момент в Україні.